

GELENEKSEL TARAKLI EVLERİ ve YAPILARDA BOZULMA NEDENLERİ

Tahsin Turgay¹, Pınar Erkuş Buyruk²

¹Sakarya Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Sakarya,
TÜRKİYE

²Sakarya Üniversitesi, Mimari Restorasyon Programı, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü,
Sakarya, TÜRKİYE
tahsinturgay@gmail.com

Özet: Geleneksel mimarinin önemli örneklerinden olan Taraklı evleri, geleneksel yaşam biçimi, doğası, geleneksel konutların kullanım amacına göre şekillenen mimarisi, kullanılan malzemesi ve bu malzemeye bağlı olarak konutların taşıyıcı sistemleri ile kültürel miras olarak önem taşıyan bir yerleşimdir. Ulusal ve uluslararası düzeyde kabul gören Taraklı evlerinin korunması, kente yapılan kültür ve turizm amaçlı yatırımlar, kentsel nüfusun hızla artması, yaşanabilir mekanların işlevsel olarak başka mekanlara dönüştürülmesi, dolayısı ile kentsel rantın değişimi, planlama sorunları doğal afet riski burada kültürel ve geleneksel yapıların sürekliliğinin devamını güvenli bir şekilde gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir etkidir. Bu çalışmada özgün sivil mimariye sahip olan geleneksel Taraklı evlerini oluşturan taşıyıcı sistemlerinde kullanılan malzemelerde zamanla meydana gelen bozulmaların sebepleri incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk konutu, Ahşap ev sistemleri, Yapı malzemesinde fiziksel değişim, yapısal bozulma, Taraklı

TRADITIONAL TARAKLI HOMES and INVESTIGATION THE CAUSES of DEFORMATIONS

Abstract: Tarakli houses are one of the important examples of traditional architecture. Tarakli is an important city as a cultural heritage with its traditional life style, nature, architectural style that is formed according to the purpose of traditional houses, materials used and the carrying systems of houses depending on this material. The protection of the Tarakli houses which are accepted nationally and internationally, the investments made for the culture and tourism made to the city, the rapid increase of the urban population, the conversion of the livable spaces into other places functionally and therefore the change of the urban rent, the problems of planning natural disaster risk here is the continuation of the continuity of cultural and traditional structures safe it is an important for sustainable influence in transferring it to future generations in a way. This study aimed to examine the original civil architecture with the factors causing deterioration occurring over time in the homes of carrier systems of the traditional Taraklı Houses and the materials used.

Keywords: Traditional Turkish house, Wooden house systems, physical change in building materials, structural deformation, Taraklı

1. GİRİŞ

İnsanoğlu yaşadığı bölgenin coğrafyasına, iklim şartlarına ve yöresel imkânlarına göre çeşitli yapı malzemeleri kullanarak yapıları inşa etmiştir. Anadolu da kentsel doku ve mimari karakter oluşurken coğrafi, jeolojik, topoğrafik ve bitki örtüsündeki değişiklik, doğrultusunda gelişmiştir. Mimari karakterin oluşumunda etkili kıstaslardan biri de yapıda kullanılan malzemedir. Ahşap, tarihin ilk dönemlerinden itibaren günümüze kadar gelen, barınma ihtiyacını karşılayan temel bir yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ahşap malzeme strüktürel, işlevsel ve dekoratif anlamda geniş bir uygulama alanına sahiptir. Ahşap coğrafi ve iklimsel koşulları göz önüne aldığımızda geleneksel sivil mimarimizde oldukça önemli bir rol oynar. Osmanlı dönemine ait en güzel mimari yapı örnekleri ahşap yapı sistemlerinden meydana gelmektedir.

Bilindiği gibi, yapı malzemesi, jeolojik ve jeomorfolojik özellikler, iklim şartları, bitki örtüsü, toprak ve diğer doğal çevre faktörleri ile birlikte meskenler; onu inşa eden insanın gelenek, görenek, arzusu, tarihi ve ekonomik şartlarını da yansıtır [1]

Anadolu' da önemli bir yer tutan ahşap ve taş yapı kültürü, coğrafi ve iklim koşulları dikkate alındığında geleneksel Taraklı Kent mimarisinde de ahşabın önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

2. GELENEKSEL TARAKLI EVLERİ TARİHİ VE COĞRAFYASI

Taraklı, Marmara Bölgesi'nde İstanbul-Göynük karayolu üzerinde yer alan ve tarihi dokusunu günümüze dek koruyabilmiş ender kentlerimizden biridir. Sakarya dan 65 km uzaklıktaki yerleşme, eski İstanbul-Ankara karayolu üzerinde, Göynük ve Geyve ilçeleri arasında kalmaktadır.

Bir kale çevresinde küçük bir yerleşim birimi olan Taraklı kenti tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Tarihi doku sırasıyla Hitit, Frikya, Pers, Bitinya, Roma, Anadolu Selçukluları, Bizans ve Osmanlı yönetimi altına girmiştir.

Bizans Döneminde Bursa Tekfurluğuna bağlı küçük bir kale şehri iken Osman Gazi'nin akınıyla Osmanlı Tarihinde geçmeye başlamıştır. 1289-1293 yılları arasında fethedilen Taraklı'nın adı "Taraklı", "Taraklı", "Yenice" olarak geçmektedir.



Şekil 1. Geçmişten günümüze Taraklı Kentinin haritası

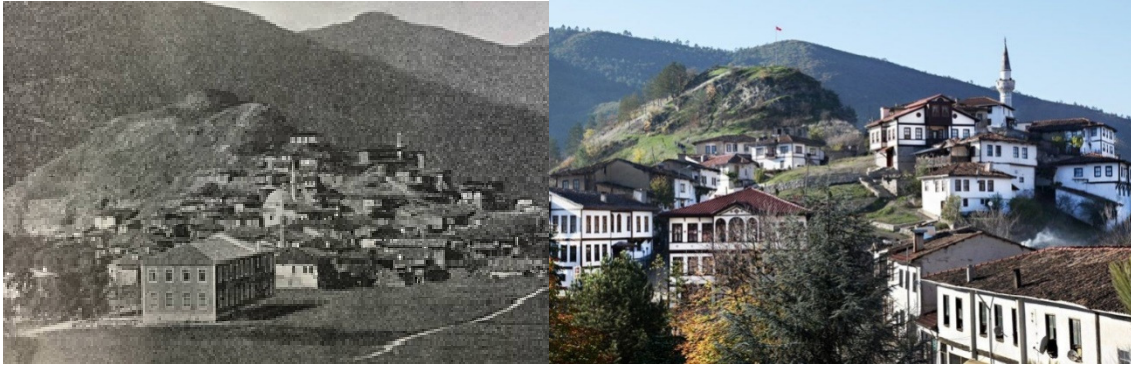
XVII. yüzyılda Göynük'ten kuzeye doğru yedi saat yol aldıktan sonra Taraklı 'ya geldiğini ifade eden ünlü gezgin Evliya Çelebi, dükkânlarda kaşık ve tarak imal edildiği için 'Taraklı' adının buradan geldiğini, burada işlenen tarak ve kaşıkların İran ve Arabistan'a ihraç edildiğini

belirtmektedir. XVIII. yüzyıl salnâmelerinde Kocaeli Sancağı'nın bir yerleşim birimi olarak görülen Taraklı, 1867 Vilayet Nizamnâmesinde Hüdavendigâr Vilayeti 'ne bağlandığı bilinmektedir. Taraklı, Cumhuriyet'in ilanından sonra da İzmit iline bağlı Geyve kazasının bir nahiyesi olarak varlığını sürdürmüştür. Sakarya'nın 1954 yılında il olmasıyla da 1987 yılında Geyve'den ayrılarak ilçe olmuştur.[2]

Taraklı, Osmanlı'nın ilk yerleşim yerlerinden biri olan ve günümüzde Osmanlı şehir dokusunu oluşturan tarihi evleri, çarşısı, çeşmeleri ve hamamıyla açık hava müzesi konumundadır.

Taraklı da 19. yy. konut mimarisi örneklerinin günümüze dek korunabilmesinin başlıca nedeni nüfustaki artış oranının çok düşük kalması ve İstanbul-Ankara yolunun Bolu Dağı güzergahına alınması ile kent ekonomisinde gerilemenin yaşanmasıdır.

Bölge ekonomisinde geçmiş yüzyıllarda önemli yer tutan ipek böcekçiliği bugün tümüyle yok olmuştur. Ekonominin temelde tarım ve hayvancılığa dayalı olması geleneksel mimariye doğrudan etki eder. Şehir, yerleşim şekli bakımından kentin coğrafi ve topoğrafik özelliklerine bağlı olarak kendiliğinden gelişmiştir. Taraklıdan geçmişten günümüze inşa edilen yapılar, eğimli arazide topografya korunarak birbirlerinin ışığını, hava akımını ve manzarasını kapatmayacak şekilde inşa edilmiştir. Taraklı'nın kale ve çevresinin eski ve yeni görüntüleri Belediye arşivinden temin edilmiş olup aşağıda gösterilmiştir (Şekil 2).



Şekil 2. Taraklı Kentinin Kale ve çevresinin genel görünümü (Taraklı Belediye Arşivi)

3. GELENEKSEL TARAKLI EVLERİ

Taraklı evleri yapısal bakımdan incelendiğinde, çoğunlukla iki ve üç katlı olması ile birlikte tek katlı örnekler de mevcuttur. Çoğunlukla konutların zemin katları subasman yüksekliğince taş malzemenin yığma yapım tekniği ile kullanılması ile biçimlenmiş, üst katlarda ise ahşap karkas sistem arası kerpiç dolgu tekniği kullanılmıştır. Bölgede ahşap taşıyıcı elemanlarla beşik ya da kırma çatı örtüsü hakimdir. Konutlar fazla girintisi çıkıntısı olmayan kompakt bir biçime sahiptir ve genellikle tek bir ailenin kullanımı için tasarlanmışlardır. Fakat kullanım süreci içerisinde aile nüfusunun artması ile iki farklı ailenin kullanımına hizmet edecek şekilde bölünme yapıldığı örneklerde bulunmaktadır.

Yapılar, üzerinde buldukları topografyaya uyumlu kazı ve ekstra işgücü gerektiren dolgu gibi enerji kaybına neden olacak uygulamalara maruz kalmadan kurgulanmışlardır. Eğimli arazi üzerine inşa edilmiş yapılarda oluşan kot farkları, yapı içerisinde bodrum kat tasarlanarak çözülmüştür.

Taraklı geleneksel konutlarına çift kanatlı ahşap avlu kapıları ile ulaşılır. Yapıların zemin katı, mutfak, kiler, depo, samanlık veya ahır olarak kullanılmaktadır. Zemin katlarda bulunan avlularda üst katlara bağlantıyı sağlayan merdivenler bulunmaktadır. Taraklı da bulunan

üç katlı konut kat yükseklikleri farklılık gösterir. Konutlarda ara katlar alçak tavanlı, üst kat ise yüksek tavanlıdır. Ara katlar kışlık, yüksek tavanlı üst katları ise yazlık, hayat veya yörme olarak isimlendirilir. Ara kat, bazen zemin kattaki ahşap hatıllı taş duvardan bazen de kerpiç dolgulu ahşap iskelet duvar sisteminden oluşmaktadır. Ev içerisinde sirkülasyonu sağlayan sofa mekanı aynı zamanda ev halkının bir araya gelerek, çeşitli ortak faaliyetlerini gerçekleştirdiği işlevsel bir mekandır.

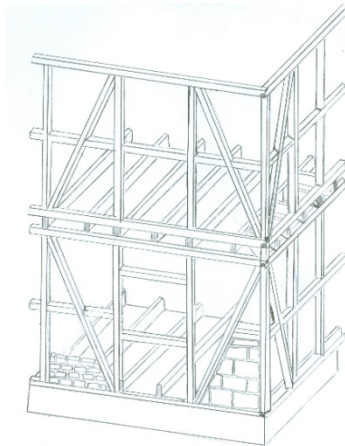
Yapı girişleri genellikle sokak ya da avlu cephesinin orta aksında yer aldığı evlerin, zemin katları sağır, üst katları ise ahşap kafesli dikdörtgen boyutlu giyotin pencerelerle parçalanmıştır. Genellikle cephenin orta aksında kapalı çıkma ya da balkon yer almaktadır. Çıkmalar, dikdörtgen ve üçgen olup, ahşap payanda ya da ahşap sütunlarla desteklenmektedir. Cepheler sıvalı ya da ahşap kaplıdır. Evlerin cephelerinde yer alan üçgen alınlıklı çıkmalar, plastr ve kat silmelerinden, o dönemde Taraklı'nın köylerinde yaşayan etnik gruplara ait ustaların buradaki konut mimarisinde etkili olduğu anlaşılmaktadır [3].

Taraklı mevcut konut mimarisinin şekillenmesinde ki bir başka unsurda o bölge de belli bir dönem yapılan ipek böcekçiliği yetiştiriciliğidir.

Odalar ev içi hayatın geçtiği esas alandır. Oda sayısı ailenin büyüklüğüne ve maddi durumuna göre değişir. Her biri ayrı bir aileyi barındıracak ve günlük hayata dönük çeşitli ihtiyaçlara cevap verecek şekilde bir takım mimari öğeler ihtiva eder. Örneğin taş ya da kerpiç malzeme ile inşa edilmiş olan ocaklar ısınma ihtiyacını giderdiği gibi istendiği vakit yemeğin de pişirilip hazırlanabildiği, banyo suyunun ısıtılabilirdiği alandır. Ocağın bir kenarında yer alan hamam dolabı banyo yapmaktan ziyade İslami bir gereklilik olan gusül abdesti almak amacıyla kullanılır. Ocağın diğer yanında ise yüklük dolabı yer alır. Bu dolapta yer yatakları, yastık ve yorganlar muhafaza edilir. Odanın iki duvarı boyunca yerleştirilmiş olan ve seki adı verilen ahşap sedirler oturma ya da yatma ihtiyacını karşılamaya dönük öğelerdir. Pencere seviyesinin hemen üstüne gelecek şekilde duvara sabitlenen ve sergen adı verilen ahşap raflarsa mutfak aletleri ya da aydınlatma araç ve gereçlerinin tutulduğu bölgedir. Yemekler oda içerisinde yer sofrasında yenir [4].

Konutların en önemli özelliği üç kuşağın bir arada yaşadığı geleneksel aile tipine uygun bir planlama ve tasarımın söz konusu olmasıdır.

Taraklı evleri geleneksel Türk evi özelliği taşımasının yanı sıra sürdürülebilirlik açısından da "Kaynakların Korunumu", "Yapı Yaşam Döngüsü" ve "Yaşanabilir Tasarım" olarak üç temel özelliğide içinde barındırmaktadır. Geleneksel bir yapıya ait örnek ahşap iskelet sistemi ile ocak ve oda içi dolap düzeni aşağıda gösterilmiştir (Şekil 3, Şekil 4).



Şekil 3. Geleneksel bir yapıya ait ahşap iskelet sistemi



Şekil 4. Geleneksel Taraklı evinde bir ocak ve oda içerisinde dolap düzeni

3.1. Geleneksel Taraklı Evlerinde Kullanılan Yapı Malzemeleri

Anadolu'nun çoğu bölgelerinde olduğu gibi geleneksel evlerde kullanılan taş, ahşap, kerpiç ve tuğla gibi malzemeler Taraklı Evleri'nde de kullanılmıştır. Yapılarda; taş subasman veya taş ve kerpiç yığma duvar üzerine ahşap çatıklı sistem, ara dolgularında ise kerpiç kullanılmıştır.

Taraklı bölgesi yüzölçümünün %60'ı ormanlar ile kaplıdır. İlçe sınırları içerisinde orman alanların fazla olması, evlerde taşıyıcı sistemin çatık bağlantılarında ve bina içlerinde ahşap kullanımını artırmıştır. Geleneksel Taraklı evlerinde ahşap malzemenin kullanıldığı yerler; duvarlar, taban ve tavan döşemeleri, doğramalar, hatıl, giriş dikme ve çatılar olarak sıralanabilir. Kullanılan ağaçlar genelde çıralı çamdır. Bu ağaçların reçineli olması sebebiyle dayanımları fazladır. Yapıda ana malzeme ahşaptır. Yapı taşıyıcı sisteminde ahşap çatıkların arasına kerpiç dolgu malzemesi yerleştirilmesiyle hımış tekniği görülmektedir. Bu tarzda inşa edilmiş geleneksel Taraklı evleri çevresel nitelik açısından güzel bir sivil mimari örneği oluşturmaktadır. Yerel malzeme imkânları ve çevresel şartlara göre geleneksel bir yapım sistemini de oluşturmuştur. Yapılarda kullanılan taş malzeme, zemin ile bağlantının sağlanmasında, su ve nemin görüldüğü ortamlarda ve zemin kat duvarlarında kullanılmıştır (Şekil 5).



Şekil 5. Zemin kat yığma taş duvarda ahşap hatıl şekli

Yapılarda kullanılan taşların belli bir özelliği yoktur. Taşlar, taş ocaklarından ziyade çevre arazilerden toplanmış taşlardır. Taş işçiliği bulunmamaktadır. Yapılarda ahşap çatki arasında dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Kerpiç boyutları, kullanılan ahşap çatki boyutlarına göre değişiklik göstermektedir. Kerpiç yapımında kullanılan toprak ise çevre köylerden temin edilmiştir.

Temeller

Taraklı, jeolojik ve coğrafi açıdan oldukça zengin bir alanda konumlanmıştır. İçinde bulunduğu vadinin yamaçlarında yüksek dereceli eğimli ve kayalık alanlar, Göynük Çayı'nın çevresinde ise alüvyal topraktan oluşan alanlar mevcuttur. Yamaçlarda konumlanan yapılarda temeller 50-100 cm derinliğe inip kayalık zemine oturmaktadır. Diğer alanlarda temel derinliği fazla olmamakla birlikte temel duvarları, doğal zeminin üzerinde 50 -60 cm yükselmektedir. Temel duvarları çamur harçlı moloz taşlardan oluşturulmuştur. Üst katlarda yapılacak ahşap blokların üzerine oturacağı ahşap yastık, taş duvarın üzerine yerleştirilmiştir. Temel duvar kalınlığı 50-80 cm. arasında değişmektedir. Taş duvarda belirli aralıklarla ahşap hatıllar dönülmüştür (Şekil 6)[5].



Şekil 6. Temel duvarında ahşap hatıl kullanım detayı

Bölgede kullanılan üç ana yapı malzemesi olan taş, kerpiç ve ahşap farklı yapım teknikleri ve farklı kombinasyonlarla kullanılmıştır. Yapım tekniği, yapılacak yapının bölge içerisindeki konumu ve malzemenin temin şartlarına göre değişmektedir. Örnek olarak, taşıyıcı yapı bileşeni formunda kullanılan ahşap malzemenin 'kütük', 'yığma' tekniğinde kullanıldığı yerlerin yüksek ve ormanlık araziler olması ile birlikte daha alt kotlarda, yerleşimin orman dokusundan uzaklaştığı bölgelerde taşıyıcı yapı bileşeni olarak kullanılan ahşap diğer yapı malzemeleri olan kerpiç ve taş ile harmanlanarak, taş temel üzeri ahşap çatki ve arası kerpiç dolgu tekniği kullanılmıştır [6].

Temel duvarları üzerine atılan hatıldan sonra üzerine genelde kare kesitli bir alt taban yerleştirilmiştir (Şekil 7). Alt taban kesiti, yapının yüksekliğine ve üst yapının yüküne bağlı olarak daha da büyütülmüştür. Dikmeler arasında belli aralıklarla kuşak bağlantıları yapılmış ve zemin kat döşemesini taşımak üzere dikdörtgen kesitli düşey doğrultuda kirişler yerleştirilmiştir. Pencere alt ve üstlerine, kapıların ise üstlerine kuşaklar atılmıştır.



Şekil 7. Kerpiç duvarda hatıl şekli

Döşemeler

Ahşap dikmeler kat yüksekliğince yerleştirilmiştir. Üst kat hizasına gelince dikmeler üzerine başlıklar konulmuş, yapının üst katlarında döşemeyi oluşturan tali kirişler döşeme yüzeyinin kısa yönünde yerleştirilmiştir (Şekil 8) [7]. Kirişlerin döşeme tabanına oturduğu kesit detayları cephelerde kat silmesi oluşturmak sureti ile gizlenmiştir.



Şekil 8. Ahşap döşeme detayı

Çatılar

Geleneksel Taraklı evleri genel olarak orta sofalı evlerde kırma çatılı, dış ve iç sofalı evlerde ise beşik çatılı olarak düzenlenmiştir. Orta sofalı evlerde çatının kırma ve en yüksek noktasının sofanın ortasına denk gelir halde olması ile konstrüksiyondan da faydalanılarak sofanın tavanı diğer hacimlere göre yükseltilmiştir. İç sofalı evlerde mahya sofanın ortasına isabet eder durumda iken dış sofalı evlerde mahya oda sırasının sofa duvarı üzerindedir. Çatı örtüsünü merteklerin üzerine çakılmış kiremit altı tahtası üzerine dizilmiş alaturka kiremit teşkil eder. Saçakların konsol mesafesi 40-80 cm arasında değişmektedir. Çatılar alaturka kiremit ile kaplıdır (Şekil 9).



Şekil 9. Çatı iskeleti detayı

Fenerli Ev örneğinde görüldüğü üzere bazı evlerin çatılarında cihannüma olarak nitelenen, bol pencere ve tek mekanlar bulunmaktadır. Sıcak yaz günlerinde serinlemek ve manzara seyretmek amacıyla yapılan bu bölümlere “keyif köşkleri” de denilmektedir (Şekil.10) [8].



Şekil 10. Fenerli Ev

Çıkmalar

Geleneksel ahşap yapılarda çıkmalar görsel olarak yapıya zenginlik kazandırmasının yanı sıra mekân içerisinden yer kazanılmasını ve bununla birlikte yapının gün ışığından daha fazla yararlanmasını sağlamaktadır. Yerleşim bölgesinde yapılan incelemeler neticesinde geleneksel sivil mimaride açık ve kapalı çıkmaların sıkça kullanıldığı gözlenmiştir. Kat hizasında yapılan basit konsol çıkmaların kirişlerin beden duvarlarından 40-50 cm dışarı doğru uzatılmak sureti ile oluşturulduğu, 50cm den fazla olan çıkmaların ise destek elemanları ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (Şekil 11).



Şekil 11. Sokağa derinlemesine açıyla bakılabilen çıkma detayları

Merdivenler

Geleneksel Taraklı evlerinde yapı içerisindeki merdivenlerde kullanılan yapı malzemesi genellikle ahşaptır. Konutlar içerisinde yapılan incelemelerde tek kollu merdivenlerin yaygın olarak kullanıldığı görülmüş olup döner merdiven tipinde örnekler de rastlanmıştır. Merdivenlerde riht yüksekliği genel olarak 20-22 cm olmakla birlikte merdiven kol genişlikleri 90 - 120 cm arasında değişmektedir. Basamaklarda kullanılan ahşap kaplamanın kalınlığı 2-3 cm dir.



Şekil 12. Zemin kattan hayata çıkan merdiven

4.YAPIDA OLUŞAN HASAR NEDENLERİ

Yapıda, yapıyı oluşturan malzeme, malzemelerin uyumu ve dayanımları gibi özellikleri yapının davranışı ve sağlıklı bir şekilde hizmet verebilmesi açısından önemlidir. Kötü malzeme kullanımı ve yapının detaylandırmasındaki kusurlar yapının kısa sürede hasar almasına neden olur.

Yapılarda genellikle taş olan giriş kat duvarlarının üzerindeki ahşap iskelet sistem, konutun birinci katını yani yaşam mekanını oluşturmaktadır. Yapıyı oluşturan ahşap iskelet sistem, kerpiç örgü ile tamamlanmaktadır. Yapının ana taşıyıcı sistemi ahşap çatıklı sistemdir, dolayısıyla ahşap yapı elemanındaki bozulmalar yapı ömründe önemli bir etkidir. Ahşap yapı elemanlarının bozulma sebepleri arasında fiziksel, biyolojik ve insan kaynaklı nedenler sayılabilir. Fiziksel etkenler; atmosferik koşullardan meydana gelen yağmur, kar, sıcaklık değişimleri, UV ışınlar ve rüzgâr gibi etkenler nedeni ile oluşur. Bunun sonucunda da ahşapta yarıma, çatlama ve burulma gibi bozulmalar meydana gelir (Şekil 13, Şekil 14.a.b.). Ahşap elemanlardaki bozulmalar renk değişimiyle başlayıp çürümeye kadar devam eder. Ahşapta bakımsızlıkbozulma hızını artırır [9].



Şekil 13. Ahşap yapı elemanında zamana bağlı deformasyondan dolayı oluşan çökme



Şekil 14.a. Geleneksel yapıda görülen bozulmalar



Şekil 14.b Ahşap yapı elemanlarında görülen bozulmalar

Biyolojik faktörler olarak; ahşabın çürümesiyle beraber ortaya çıkan bakteriler mantarlar, yosunlar, böcekler sayılabilir ve bu faktörler ahşap malzemenin bozulmasını hızlandırır. Ahşap yapı elemanlarındaki çeşitli böceklerin ahşap malzemede delik açmak suretiyle kesit kaybına, dolayısıyla yapıda dayanım kaybına sebep olduğu görülmüştür.

Zemin özelliklerinin sebep olduğu bozulmalar ise; farklı topografyalar sonucunda yeraltı su seviyesinin bazı noktalarda yüksek, bazı noktalarda da düşük olmasına sebep olmaktadır. Yeraltı su seviyesindeki farklılıklar yapıda lokal çökmeler oluşturmakta ve bu çökmeler yapıda onarılamayacak çatlaklara neden olmaktadır. Ayrıca, sokak üst kaplamalarında kot farklarının özensiz yapılması neticesinde çoğu yapının sokak kot farkının altında kaldığı görülmüştür (Şekil 15). Bu durum su tahliyesini zorlaştırmakta olup yapının bünyesine giren yağmur suyu vb. su etkilerini de arttırmaktadır.



Şekil 15. Zeminde sonradan oluşan kot farklılığı

İnsan kaynaklı nedenlerin başında ise bakımsızlık, hatalı bakım ve terk etme etkisi gelmektedir. Yapıdaki hatalı onarımlar ahşap malzemenin ömrünü kısaltmaktadır (Şekil 16). Bunun en bariz örneği evlerin yenilenmek üzere onarılan pencere elemanlarında tekrar ahşap kullanılması gerektiği halde nefes almayan PVC malzeme kullanılmasıdır. Yapı içerisinde kullanılan malzemeler birbiriyle uyumlu olmalıdır.

Yapının terk edilmesi, yapıyı oluşturan tüm yapı elemanlarının dışardan gelen olumsuzluklara karşı savunmasız kalmasını sağlar. Yapıdaki atmosferik ve biyolojik nedenlerden oluşan bozulmalara anında müdahale edilememesi nedeniyle yapıda daha büyük bozulmaların oluşmasına neden olur. Yapılan araştırmalar sonucunda, Taraklı evlerinde yaşanan hızlı toplumsal değişim süreci insanların yaşam biçimlerinde de kendini göstermiş ve geleneksel konutlarda yaşam yerine daha küçük apartman dairelerinin tercih edilmesiyle geleneksel konutlar terk edilmiş, bu da geleneksel konut kültürünün hızlı bir şekilde yitirilmesine neden olmuştur.



Şekil 16. Yapı dış çehresinde yetersiz saçak boyutundan dolayı dış etkenlerin neden olduğu bozulmalar

5.SONUÇ

Günümüze kadar yaşayarak gelmiş, kültürel mirasımız olan geleneksel konut mimarisinin korunması ve yaşatılması mimari değerlerimizin gelecek kuşaklara taşınması yönünden önemlidir. Taraklı Kenti, Osmanlı kent yapısı özelliklerini, geleneksel mimarisini ve kent dokusunu koruyarak geçmişten günümüze dek gelebilen nadir yerleşim yerlerinden biridir. Taraklı Kente ait tarihi kentsel doku özelliklerinin korunması ancak sürdürülebilir korumayla mümkündür. Geleneksel Taraklı evlerinin onarımında kullanılan malzemeler birbiriyle uyumlu olmalı vedoğru malzemenin seçilmesine özen gösterilmelidir. Koruma altına alınan yapılar mümkün olduğunca terk edilmemeli, zaruri durumlarda ise gerekli önlemler alınmalıdır. Geçmişten günümüze kadar var olan ve barınma ihtiyacını karşılayan geleneksel Taraklı evleri, devamlılık arz eden gerekli bakım ve özenin gösterilmesi neticesinde varlığını uzun yıllar koruyarak geleneksel mimariye sahip bir kent olma özelliğini geleceğe başarı ile aktaracaktır.

6. KAYNAKLAR

- [1]. Özdemir, Ü. (2000). “Safranbolu’da Köy Meskenleri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, S.4, s.159-172
- [2]. Çetin, Y. (2013).Kuruluş Dönemi Osmanlı Mimarisine Ait Bir Hamam Örneği: Sakarya-Taraklı Yunus Paşa Hamamı, (sf: 285-295), *International Journal of SocialScience*, Volume:6, Issue:2
- [3]. Demir, E. (1988). Taraklıda Tarihi Değerlerini Koruma Amaçlı Bir inceleme, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık-Şehircilik Ana Bilim Dalı, İstanbul, 104,
- [4]. Davulcu, M. (2009). “Sakarya Yöresi Kırsal Yerleşmelerinde Konut Mimarisi ve Ustalık Geleneği Üzerine bir İnceleme” Cilt:17 No:2 *Kastamonu Eğitim Dergisi* 687-706
- [5]. Seymen, F. (2008). “Taraklı’da Geleneksel Sivil Mimaride Kullanılan Yapım Teknikleri ve Sadık Özen Evi Restorasyon Önerisi”., Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [6].Özyer, H.B. (2008). “Construction ProcessandTechniques of TranditionalHouses in Taraklı/Sakarya:AnIntroductory Model ForWeb_Based GIS Applications’ ATthesisSubmittedtoTheGraduate School of naturalandAppliedSciences.,METU.
- [7]. İBB Koruma Uygulama Denetim Müdürlüğü (KUDEB)(2009): “Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları”,İstanbul Büyükşehir Belediyesi
- [8]. Çetin, Y. (2006), “Sakarya ve İlçelerinde Türk Dönemi Sivil Mimari Eserler”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- [9]. Turgay T., Ereğ H., Apay A., (2014), “Construction TechniquesandEarthquakeRelationship in Traditional Taraklı Houses, Taraklı Geleneksel Konut Mimarisinin Yapım Teknikleri ve Deprem İlişkisi”, *ISTEC International ScienceandTechnology Conference*, Doha / Qatar,18-20 Aralık.